

Адвокатура

Конспект лекцій

1. [Право громадян на кваліфіковану юридичну допомогу](#)
2. [Значення адвокатської діяльності](#)
3. [Передумови здійснення адв діяльності](#)
4. [Визначення правової природи адвокатури](#)
5. [Закон України "Про адвокатуру"](#)
6. [Система нормат актів про адвокатуру](#)
7. [Цивільно-правова відповідальність адвоката](#)
8. [Кримінальна відповідальність адвоката](#)
9. [Права адвоката](#)
10. [Обов'язки адвоката](#)
11. [Адвокатура як інститут правової системи](#)
12. [Взаємовідносини адвокатури з іншими інститутами правової системи](#)
13. [Запрошення захисника](#)
14. [Призначення захисника](#)
15. [Зміна захисника](#)
16. [Відмова від захисника](#)
17. [Підстави, що виключають участь особи як захисника](#)
18. [Взаємовідносини між адвокатом та підзахисним](#)
19. [Прийняття адвокатом захисту обвинуваченого](#)
20. [Підстави обов'язкової участі адвоката у кримінальній справі](#)
21. [Роль і місце адвоката у судочинстві](#)
22. [Перспективи розвитку адвокатури в Україні](#)
23. [Виникнення та розвиток української адвокатури](#)
24. [Нормативна база адвокатської діяльності в Україні](#)
25. [Види адвокатської діяльності](#)
26. [Зміст адвокатської таємниці](#)
27. [Правове значення адвокатської таємниці](#)
28. [Наслідки порушення адвокатської таємниці](#)
29. [Відповідальність за порушення адвокатської таємниці](#)
30. [Соціальне становище адвокатури](#)
31. [Соціальне становище адвоката](#)
32. [Місце адвокатури у правоохоронній системі держави](#)
33. [Відносини адвокатури і Міністерства Юстиції України](#)
34. [Статус Співки адвокатів України](#)
35. [Структура Співки адвокатів України](#)
36. [Завдання Співки адвокатів України](#)
37. [Завдання адвокатури](#)
38. [Оплата праці адвоката](#)
39. [Дисциплінарна відповідальність адвоката](#)
40. [Гарантії діяльності адвоката](#)
41. [Значення Присяги адвоката.](#)
42. [Організаційні форми діяльності адвокатури.](#)
43. [Правове становище регіональних кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури](#)
44. [Правове становище Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури](#)

45. [Правила адвокатської етики](#)
46. [Припинення адвокатської діяльності](#)
47. [Призупинення адвокатської діяльності](#)
48. [Позбавлення права здійснення адвокатської діяльності](#)
49. [Як у Конст України закріплено питання адвокатури](#)
50. [Механізм реалізації конституційних положень про адвокатуру](#)
51. [Робота адвоката по забезпеченню доказами позовних заяв](#)
52. [Принципи адвокатури](#)
53. [Випадки неможливості проведення деяких дій без участі адвоката](#)
54. [Формування процесуальної позиції захисника](#)
55. [Участь адвоката у касаційному провадженні](#)
56. [Участь адвоката у наглядовому провадженні](#)
57. [Діяльність адвоката з питань забезпечення позову](#)
58. [Діяльність адвоката з питань забезпечення доказів](#)
59. [Пояснення адвоката в суді касаційної інстанції](#)
60. [Відмінність пояснення адвоката в суді касаційної інстанції від промови адвоката в суді першої інстанції по цивільній справі](#)
61. [Підготовка адвоката до складання позовної заяви](#)
62. [Виконання судових рішень. Подання адвокатом юридичної допомоги сторонам на цій стадії](#)
63. [Участь адвоката при провадженні попереднього слідства, його права та обов'язки](#)
64. [Клопотання адвоката на попередньому слідстві](#)
65. [Ведення адвокатом допиту в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів](#)
66. [Адвокат - представник у кримінальній справі](#)
67. [Участь адвоката у слідчих діях](#)
68. [Обов'язкові платежі до бюджету від адвокатської практики](#)
69. [Адвокатура та підприємництво](#)
70. [Які Вам відомі найкращі адвокати минулого і сучасності](#)
71. [Суть обов'язку адвоката "використовувати всі передбачені законом засоби захисту прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб"](#)
72. [Чим відрізняється статус адвоката від статусу інших юристів, які займаються юридичною практикою](#)
73. [Хто може бути адвокатом і хто не може ним бути](#)
74. [Походження терміну "адвокат"](#)
75. [Момент допуску адвоката до участі у справі у кримінальному процесі](#)
76. [Відшкодування стороні, на користь якої поставлене рішення, витрат по оплаті праці адвоката](#)
77. [Значення "Основних положень про роль адвокатів"](#)
78. [Правила професійної етики адвоката у провідних країнах світу](#)
79. [Питання організації оплати праці адвоката у провідних країнах світу](#)
80. [Компетентність та добросовісність адвоката](#)
81. [Вимоги до рекламних матеріалів про діяльність адвокатів](#)
82. [Вимоги до змісту угоди про надання юридичної допомоги](#)
83. [Прийняття доручення клієнта декількома адвокатами](#)
84. [Фактори, що повинні братися до уваги при визначенні обґрунтованого розміру гонорару](#)

85. [Оплата видатків, пов'язаних з виконанням доручення](#)
86. [Гонорарні відносини у випадку дострокового розірвання угоди](#)
87. [Етичні засади взаємовідносин між адвокатами](#)
88. [Розірвання угоди про надання правової допомоги адвокатом](#)
89. [Розірвання угоди про надання правової допомоги клієнтом](#)
90. [Обов'язки адвоката при розірванні угоди про надання правової допомоги](#)

1. Право громадян на кваліфіковану юридичну допомогу

Важливим кроком у створенні таких умов є Закон «Про адвокатуру», ухвалений Верховною Радою України 19 грудня 1992 р. Він проголошує, що адвокатура України здійснює свою діяльність на принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності.

Адвокат має право займатись адвокатською діяльністю індивідуально, відкрити своє адвокатське бюро, об'єднуватися з іншими адвокатами в колегії, адвокатські фірми, контори та інші адвокатські об'єднання, які діють на засадах добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності (ст. 4). Цей Закон та прийняті відповідно до нього інші нормативні акти надають можливість сформувати висококваліфікований і впливовий адвокатський корпус, завершити становлення української адвокатури, яка має виконувати своє конституційне призначення: забезпечити право на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах (ч. 2 ст. 59 Конституції України).

[↑ вгору ↑](#)

2. Значення адвокатської діяльності

За Законом адвокатура України є добровільним професійним громадським об'єднанням, покликаним сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземців, осіб без громадянства, юридичних осіб, надавати їм різноманітну юридичну допомогу.

Таке визначення поняття адвокатури як правового інституту є значним кроком у напрямі визнання адвокатури як громадської організації, адже до цього часу в законодавстві не робилося акцентування на цю важливу ознаку юридичної природи адвокатури. За своєю природою вона є вільною професією, а звідси й має громадський характер.

Адвокатура України здійснює свою діяльність на принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності.

[↑ вгору ↑](#)

3. Передумови здійснення адв діяльності

На перших ступенях юридичного розвитку людського суспільства, коли правові норми є настільки простими й нескладними, що доступні розумінню всіх і кожного, позивач має можливість вести свої справи особисто, не звертаючись до сторонньої допомоги. Але з розвитком культури життєві відносини стають різноманітнішими та заплутанішими, а разом з тим ускладнюються й відповідні юридичні норми. Знання і застосування їх стає значно складнішим для більшості громадян; позивач, не маючи спеціальної підготовки, вже неспроможний сам вести справи, йому необхідна допомога людини, яка добре ознайомена з нормами матеріального права та формами процесу; виникає потреба в особливій групі осіб, які спеціально займаються б вивченням законів і могли надавати юридичну підтримку або

здійснювати правозаступництво. Саме ці спеціалісти — правознавці одержали назву адвокатів. Отже, адвокатура у власному розумінні слова являє собою правозаступництво, правозахист, тобто іншими словами — юридичну допомогу, що надається тим, хто в ній має потребу, спеціалістами — правознавцями.

[↑ вгору ↑](#)

4. Визначення правової природи адвокатури

На перших ступенях юридичного розвитку людського суспільства, коли правові норми є настільки простими, що доступні розумінню всіх, позивач має можливість вести свої справи особисто, не звертаючись до сторонньої допомоги. Але з розвитком культури ускладнюються відповідні юридичні норми. Знання і застосування їх стає значно складнішим для більшості громадян. Стає необхідна допомога людини, яка добре ознайомена з нормами матеріального права та формами процесу; виникає потреба в особливій групі осіб, які спеціально займалися б вивченням законів і могли надавати юридичну підтримку або здійснювати правозаступництво. Саме ці спеціалісти — правознавці одержали назву адвокатів.

Отже, адвокатура у власному розумінні слова являє собою правозаступництво, правозахист, тобто іншими словами — юридичну допомогу, що надається тим, хто в ній має потребу, спеціалістами — правознавцями».

Адвокатура — важливий інструмент дійсної демократії. Адже за своєю природою вона є громадського, самостійного виду організацією професійних юристів, яка виконує важливу суспільну функцію — захист прав і законних інтересів громадян та організацій. Головна соціальна місія, фундаментальне призначення адвокатури — це захист прав людини. А звідси реальна здійсненність і надійна захищеність прав людини — найвищий критерій гуманістичності, прогресивності, «якості» адвокатури.

Отже, поняття і сутність інституту адвокатури можна сформулювати таким чином. Адвокатура — це громадська, самостійного виду організація професійних юристів, яка виконує важливу суспільну функцію — захист прав і законних інтересів громадян і організацій.

[↑ вгору ↑](#)

5. Закон України "Про адвокатуру"

Закон про адвокатуру окремо закріплює норму, яка стосується гарантій адвокатської діяльності. Нею встановлено, що професійні права, честь і гідність адвоката охороняються законом; забороняється будь-яке втручання в адвокатську діяльність, вимагання від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомостей, що становлять адвокатську таємницю. З них питань вони також не можуть допитуватись як свідки.

Документи, пов'язані з виконанням адвокатом доручення, не підлягають оглядові, розголошенню чи вилученню без його згоди. Забороняється прослуховування телефонних розмов адвокатів у зв'язку з оперативно-розшуковими заходами без рішення суду. Не допускається офіційне негативне реагування з боку органів дізнання, слідства, суду на правову

позицію адвоката у справі. Адвокату гарантується рівність прав з іншими учасниками процесу.

Кримінальна справа проти адвоката може бути порушена тільки Генеральним прокурором України, його заступниками, прокурорами Автономної Республіки Крим, областей, міста Києва. Адвоката не можна притягнути до кримінальної, матеріальної та іншої відповідальності або погрожувати їй застосуванням у зв'язку з наданням юридичної допомоги громадянам та організаціям.

Адвокатом, за Законом про адвокатуру, може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи за спеціальністю юриста або помічника адвоката не менше двох років, котрий склав кваліфікаційні іспити, одержав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та прийняв Присягу адвоката України. Він не може працювати в суді, прокуратурі, нотаріаті, органах внутрішніх справ, служби безпеки, державного управління. Адвокатом не може бути особа, яка має судимість.

[↑ вгору ↑](#)

11. Адвокатура як інститут правової системи

Розбудова правової держави є неможливою без створення гарантій для захисту прав людини, без забезпечення механізму функціонування такого специфічного демократичного інституту, яким є адвокатура.

Важливим кроком у створенні таких умов є Закон «Про адвокатуру», ухвалений Верховною Радою України 19 грудня 1992 р. Він проголошує, що адвокатура України здійснює свою діяльність на принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності.

Адвокат має право займатись адвокатською діяльністю індивідуально, відкрити своє адвокатське бюро, об'єднуватися з іншими адвокатами в колегії, адвокатські фірми, контори та інші адвокатські об'єднання, які діють на засадах добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності (ст. 4). Цей Закон та прийняті відповідно до нього інші нормативні акти надають можливість сформувати висококваліфікований і впливовий адвокатський корпус, завершити становлення української адвокатури, яка має виконувати своє конституційне призначення: забезпечити право на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах (ч. 2 ст. 59 Конституції України).

Слово «адвокатура» походить від латинського кореня «advocare», «advocatus» («закликати», «запрошений»).

На перших ступенях юридичного розвитку людського суспільства адвокатура в тому вигляді, у якому вона існує сьогодні у європейських народів, відсутня. Як справедливо зауважує Є. В. Васьковський, адвокатура, подібно до всіх соціальних інститутів, не виникає одразу в цілком організованому вигляді, а виникає у житті спочатку у вигляді незначного зародку, який може за сприятливих умов сформуватися і досягти певного розквіту.

Отже, поняття і сутність інституту адвокатури можна сформулювати таким чином. Адвокатура — це громадська, самостійного виду організація професійних юристів, яка виконує важливу

[Файл загружен с сайта http://pro-u4ot.info](http://pro-u4ot.info)

суспільну функцію — захист прав і законних інтересів громадян і організацій.

[↑ вгору ↑](#)

12. Взаємовідносини адвокатури з іншими інститутами правової системи

Адвокат може представляти осіб, що звернулися за юридичною допомогою, в усіх державних і громадських організаціях, до компетенції яких входить вирішення відповідних питань. Не право звільняло адвоката від необхідності виконувати свої професійні обов'язки лише в одній місцевості, а також давало змогу громадянам звертатися за юридичною допомогою до будь-якої консультації.

Крім того, член колегії має право запитувати через юридичну консультацію довідки, характеристики та інші документи, необхідні у зв'язку з наданням юридичної допомоги. Цьому праву адвокатів відповідав обов'язок державних і громадських організацій видавати ці документи або їх копії у встановленому порядку. Необхідно відмітити, що до прийняття чинного Закону про адвокатуру таким правом була наділена тільки юридична консультація.

Положення про адвокатуру України встановлювало взаємовідносини адвокатури з державними і громадськими організаціями. Згідно з ним керівництво колегіями адвокатів повинні були здійснювати Ради народних депутатів та їх виконавчі і розпорядчі органи відповідно до законодавства, яке визначало їх компетенцію, як безпосередньо, так і через республіканське Міністерство юстиції і відділи юстиції виконкомів обласних, Київської міської Ради народних депутатів.

Як і раніше, передбачалися досить широкі можливості керування діяльністю адвокатури. Так, відповідно до Положення республіканське Міністерство юстиції і відділи юстиції обласних, Київської міської Рад народних депутатів у межах своєї компетенції: контролювало додержання колегіями адвокатів вимог законодавства, що регулює діяльність адвокатури; встановлювало порядок подання адвокатами юридичної допомоги громадянам і організаціям; сприяло створенню умов для найповнішого використання адвокатами наданих їм законом прав і виконання покладених на них обов'язків; узагальнювало практику роботи колегій адвокатів і здійснювало інші повноваження, пов'язані із загальним керівництвом адвокатурою.

Міністерство юстиції України також отримувало від президій колегій повідомлення про діяльність колегій адвокатів, визначало порядок стажування в колегіях, розглядало скарги на постанови президії колегії, якщо вони суперечили чинному законодавству.

Міністерству юстиції УРСР було надане право зупиняти виконання рішення загальних зборів чи постанови президії колегії адвокатів у разі невідповідності їх чинному законодавству.

[↑ вгору ↑](#)

13. Запрошення захисника

Закон передбачає участь захисника в справі за угодою і за призначенням. Захисник за угодою запрошується підозрюваним, обвинуваченим чи підсудним, його законними представниками, родичами або іншими особами за його дорученням або на їх прохання (ч. 1 ст. 47 КПК) Це відповідає прийнятим на VIII Конгресі ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р. в Нью-Йорку «Основним положенням про роль адвокатів», які передбачають, що будь-яка людина вправі звернутися за допомогою для підтвердження своїх прав і захисту на всіх стадіях кримінальної процедури (п. 1) і що обов'язком урядів є забезпечення можливості кожному бути інформованим компетентними владами про його право отримати допомогу адвоката за його вибором при арешті, затриманні чи поміщенні в тюрму або обвинуваченні в кримінальному злочині (п. 5). Конституція України проголошує, що кожен є вільним у виборі захисника своїх прав (ч. 1 ст. 59).

[↑ вгору ↑](#)

14. Призначення захисника

Захисник за призначенням (причому лише з числа адвокатів) залучається до участі в справі особою, яка провадить дізнання, слідчим, суддею чи судом через адвокатське об'єднання у випадках, коли відмова від захисника не може бути прийнята і він не запрошений підозрюваним, підсудним або іншими переліченими вище посадовими особами.

На прохання підозрюваного, обвинуваченого, підсудного участь захисника в справі забезпечується особою, яка провадить дізнання, слідчим, суддею чи судом і в інших випадках (наприклад, коли обвинувачений перебуває під вартою, не знає будь-кого в даній місцевості, є малозабезпеченим тощо). «Основні положення про роль адвокатів» передбачають, що особа, яка не має адвоката, у випадках, коли інтереси правосуддя вимагають цього, повинна бути забезпечена допомогою адвоката, який має відповідну компетенцію і досвід ведення справ, щоб забезпечити їй ефективну юридичну допомогу без оплати з її сторони, якщо у неї немає необхідних коштів (п. 6). Конституція України також встановлює, що кожен має право на правову допомогу, а у випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно (ч. 1 ст. 59).

[↑ вгору ↑](#)

15. Зміна захисника

Слідчий орган, суддя і суд не вправі відмовити в допуску захисника за угодою під тим приводом, що в справі бере участь захисник за призначенням. У цьому разі останній замінюється захисником за угодою. Якщо підозрюваний, обвинувачений чи підсудний висловили бажання мати певного захисника, то заміна його іншим без їх згоди, відсутності даних про неможливість участі обраного захисника в справі протягом тривалого строку є порушенням права на захист, бо замінити одного захисника іншим можна лише за клопотанням або за згодою підозрюваного обвинуваченого, підсудного.

В тих випадках, коли явка для участі в справі захисника, якого обрав підозрюваний, неможлива протягом 24 годин, а захисника, обраного обвинуваченим чи підсудним, — протягом 72 годин, особа, яка провадить дізнання, слідчий, суд або суддя пропонують їм запросити іншого захисника або забезпечують його самі. Обов'язок забезпечити участь захисника в такому

Файл загружен с сайта <http://pro-u4ot.info>

випадку покладається на керівника адвокатського об'єднання за місцем провадження справи (ч. 3 ст. 47 КПК)

[↑ вгору ↑](#)

16. Відмова від захисника

Підозрюваний, обвинувачений, підсудний вправі в будь-який момент провадження відмовитися від захисника. Така відмова допускається лише з їх ініціативи, має бути добровільною, за наявністю реальної можливості участі адвоката в справі і не може бути перешкодою для продовження участі в справі прокурора або громадського обвинувача, а також захисників інших підозрюваних, обвинувачених чи підсудних. Слідчі органи, суддя і суд повинні з'ясувати, чи не є відмова від захисника вимушеною, наприклад, через відсутність коштів на оплату допомоги адвоката або неявки його в судові засідання. Встановивши вимушеність відмови, вони зобов'язані забезпечити участь захисника в справі.

Якщо з'ясується, що підозрюваний, обвинувачений, підсудний відмовляється від захисника через відсутність коштів на оплату його допомоги, слідчі органи, суддя і суд повинні роз'яснити, що вони вправі звільнити їх повністю або частково від оплати юридичної допомоги в оплата праці адвоката провадитиметься за рахунок держави.

Відмова від захисника не може бути прийнята особою, яка провадить дізнання, слідчим, судом чи суддею: 1) у справах осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину у віці до 18 років; 2) у справах про злочини осіб, які через свої фізичні або психічні вади (німі, глухі, сліпі та інші не можуть самі реалізувати своє право на захист; 3) у справах осіб, які не володіють мовою, якою ведеться судочинство; 4) при провадженні справи про застосування примусових заходів медичного характеру (ч. 3 у ст. 46 КПК).

[↑ вгору ↑](#)

17. Підстави, що виключають участь особи як захисника

Закон містить перелік обставин, що виключають участь у справі особи як захисника. Адвокат не має права прийняти доручення про надання юридичної допомоги у випадках, коли він у даній справі надає або раніше надавав юридичну допомогу особі, інтереси якої суперечать інтересам особи, що звернулася з проханням про ведення справи, або брав участь як слідчий, особа, що провадила дізнання, прокурор, громадський обвинувач, суддя, секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, представник потерпілого, цивільний позивач, цивільний відповідач, свідок, перекладач, понятий, а також коли в розслідуванні або розгляді справи бере участь посадова особа, з якою адвокат перебуває в родинних стосунках (ч. 2 ст. 7 Закону про адвокатуру), коли адвокат брав участь в даній справі як представник цивільного позивача, цивільного відповідача, підлягає допиту як свідок, є родичем обвинувача або потерпілого (ч. 1 ст. 61 КПК).

Адвокати — народні депутати України не можуть брати участь у справах проти держави, а також бути захисниками осіб, які обвинувачуються у державній зраді (ч. 3 ст. 5 Закону про статус народного депутата України). Один і той же адвокат не може бути захисником двох або

декілька підозрюваних, обвинувачених, підсудних, коли інтереси захисту одного з них суперечать інтересам захисту іншого (ч. 2 ст. 47 КПК). За наявності цих обставин адвокат повинен відмовитися від виконання обов'язків захисника в справі (в останньому випадку — залишитися захисником лише одного з підозрюваних, обвинувачених, підсудних або тих з них, інтереси захисту яких не є суперечливими). На цих же підставах він може бути усунутий від участі в справі за постановою органу дізнання, слідчою, прокурора, судді або за ухвалою суду (ч. 3 ст. 61 КПК.).

Незнання захисником мови, якою ведеться розслідування чи судовий розгляд справи, не є підставою для усунення адвоката від участі в справі. В таких випадках треба забезпечити участь перекладача в процесі.

[↑ вгору ↑](#)

18. Взаємовідносини між адвокатом та підзахисним

Адвокат не підмінює підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, а діє поряд з ними. Водночас він є самостійним учасником процесу, має свої процесуальні права і обов'язки і, як правило, не залежить від підзахисного у визначенні тактики захисту, своєї позиції у справі. «Адвокати не повинні ідентифікуватися з їх клієнтами і справами клієнтів у зв'язку з виконанням їх професійних обов'язків», — вказується в документі ООН «Основні положення про роль адвокатів» (п. 18). Навіть якщо підзахисний визнає себе винним у вчиненні інкримінованого злочину, адвокат вправі за наявністю для цього підстав відстоювати перед слідчим і судом його невинність чи меншу винність. Коли ж він заперечує свою вину, а адвокат переконаний у його винності, то колізія (розбіжність) позицій підзахисного і захисника в даному питанні недопустима. У цьому випадку адвокат не вправі діяти за своїм внутрішнім переконанням, бо він фактично стане своєрідним обвинувачем і суддею, який вирішує питання про винність свого підзахисного. Така позиція адвоката, яка призведе або може призвести до погіршення процесуального стану підзахисного, не може бути висловлена.

Адвокат повинен побудувати захист, визначити його засоби і способи, ґрунтуючись на показаннях підзахисного, який заперечує свою вину, і на оцінці інших доказів у справі. «Адвокат завжди повинен бути лояльним до інтересів свого клієнта», — в «Основних положеннях про роль адвокатів» (п. 15). Закон про адвокатуру встановлює, що при здійсненні своїх професійних обов'язків адвокат не має права використовувати свої повноваження на шкоду особі, в інтересах якої прийняв доручення (ч. 2 ст. 7).

Деякі вчені та адвокати допускають можливість альтернативної позиції, яка полягає в тому, що захисник підтримує позицію підсудного, який заперечує свою вину у вчиненні злочину, ставлячи питання про його виправдання, але одночасно дає інше тлумачення обставин справи, яке виходить з можливого визнання його винним, і висловлює міркування про міру покарання на той випадок, якщо суд не прийме пропозицію про виправдання.

Проте, на мою думку, альтернативна позиція адвоката є неприйнятною, бо свідчить про його невпевненість у невинності підсудного, послаблює позицію захисту. Судові має бути висловлений тільки один кінцевий висновок. Якщо встановлені факти дозволяють зробити не один, а кілька висновків, що впливають з них, необхідно зупинитися на тому, що є найбільш сприятливим для підзахисного. Однак при цьому адвокат повинен так побудувати свої доводи,

щоб вони охоплювали всі можливі судження про винність, кваліфікацію злочину, наявність обставин, що пом'якшують відповідальність підсудного. На все, що має хоч найменше значення для захисту, повинно бути звернуто увагу суду.

Визначаючи свою правову позицію, адвокат не вправі ігнорувати думку підзахисного, його показання, ставлення до пред'явленого обвинувачення. Адвокат не є вільним у визначенні позиції (крім випадків, коли підзахисний обмовлює себе), але у вирішенні питань правового характеру, виборі тактики і методики захисту є незалежним.

Процесуальна самостійність адвоката не виключає необхідності узгодження з підзахисним лінії захисту в цілому і позиції в окремих процесуальних питаннях, зокрема при заявленні клопотань. Підзахисному не байдуже, якими способами буде обстоюватися правова позиція. Адвокат повинен інформувати його про тактичні прийоми, які має намір застосувати, роз'яснити їх суть, щоб їх застосування не було несподіванкою для обвинуваченого і не викликало з його боку небажаної реакції.

[↑ вгору ↑](#)

19. Прийняття адвокатом захисту обвинуваченого

Адвокат не вправі відмовитися від захисту підозрюваного, обвинуваченого, підсудного (ч. 1 ст. 7 Закону про адвокатуру, ч. 8 ст. 43 КПК). Є різні думки з приводу того, з якого моменту захист вважається прийнятим адвокатом. «Моментом прийняття адвокатом на себе захисту слід вважати пред'явлення ним ордера юридичної консультації органам попереднього слідства чи суду», — пише З. З.

Зінатулін. Іншої думки додержує Ю. І. Стецовський: захист може вважатися прийнятим не з моменту одержання ордера і пред'явлення ного слідчому чи судді, а лише після виявлення згоди обвинуваченого з позицією, яка намічена адвокатом. Мабуть, перша думка є більш правильною, бо вироблення адвокатом своєї позиції в справі і ознайомлення з нею обвинуваченого означає по суті, що адвокат вже включився до захисту.

[↑ вгору ↑](#)

20. Підстави обов'язкової участі адвоката у кримінальній справі

Закон визнає участь захисника при провадженні дізнання, попереднього слідства і в розгляді кримінальної справи в суді першої інстанції обов'язковою, крім випадків добровільної відмови підозрюваного, обвинуваченого і підсудного від захисника (ст. 45 КПК), причому є випадки, коли добровільна відмова від захисника не може бути прийнята (ч. 3 ст. 46 КПК). З моменту допущення до участі в справі в стадії попереднього розслідування адвокат вправі: бути присутнім при допиті підозрюваного, пред'явленні обвинувачення і допитах обвинуваченого, причому в справах глухих, німих, сліпих і неповнолітніх його присутність є обов'язковою (ст. 144, 438 КПК), при провадженні інших слідчих дій, виконуваних за участю підозрюваного, обвинуваченого або за їх клопотанням чи клопотанням захисника (наприклад, очної ставки, пред'явлення для впізнання, відтворення обстановки та обставин події); ставити запитання підозрюваним, обвинуваченим, свідкам, потерпілим, експертам, при цьому слідчий може

відвести запитання, поставлене адвокатом, але зобов'язаний занести його до протоколу слідчої дії; подавати письмові зауваження з приводу неправильності або неповноти запису в протоколі відомостей про слідчу дію, в якій він брав участь. Особа, яка провадить дізнання, і слідчий повинні своєчасно повідомити адвоката про час і місце провадження слідчих дій, які виконуються з участю підозрюваного або обвинуваченого чи за клопотанням захисника. Останній зобов'язаний своєчасно з'явитися для участі у провадженні тих процесуальних дій, в яких його участь є обов'язковою. В разі неявки захисника слідчі дії, в яких його участь не є обов'язковою, провадяться без нього (ч. 4, 5, 6 і 7 ст. 48 КПК).

Дисциплінарна справа має бути розглянута у місячний строк. Під час її розгляду участь адвоката є обов'язковою. Під час засідання він вправі у будь-який момент заявляти клопотання і давати додаткові пояснення. За розсудом дисциплінарної палати можуть бути заслухані інші особи, запрошені з ініціативи як адвоката, так і палати, оголошені документи, що є в справі, а також додатково подані матеріали.

[↑ вгору ↑](#)

21. Роль і місце адвоката у судочинстві

Конституція України проголошує, що підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист (ч. 2 ст. 63). Забезпечення обвинуваченому цього права є однією з основних засад судочинства (п. 6 ч. 3 ст. 129). Для забезпечення права на захист від обвинувачення в Україні діє адвокатура в особі адвоката (захисника) (ч. 2 ст. 59).

В Конституції України також закріплено принцип презумпції невинуватості, згідно з яким особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь (ч. 1, 2 і 3 ст. 62).

Конституційні принципи забезпечення підозрюваному, обвинуваченому, підсудному права на захист і презумпції невинуватості є важливою гарантією об'єктивного розслідування і судового розгляду справи та запобігання притягненню до кримінальної відповідальності невинних осіб.

[↑ вгору ↑](#)

22. Перспективи розвитку адвокатури в Україні

До середини 70-х років адвокатура України пройшла певний шлях свого реформування та пошуків найефективніших форм і методів подання юридичної допомоги громадянам і організаціям. Однак говорити про престиж адвокатури та ефективність її діяльності у 70-ті роки не доводиться, оскільки знову дала взнаки недооцінка та приниження принципів демократії, порушення прав людини, декларативний характер основних законодавчих актів. Адвокатура все ще залишалася під пильним наглядом державних органів. Нове законодавство періоду перебудови надало колегіям адвокатів вагомий повноваження у самоврядуванні, вирішенні своїх внутрішньо організаційних питань, здійсненні керівництва і контролю за професійною

адвокатською діяльністю. Водночас у ці роки в нашому суспільстві ще нехтувалися демократичні інститути, фактично були відсутні критика й гласність. Конституції як союзна, так і України, незважаючи на закріплені в них прогресивні положення, не змогли забезпечити їх реалізацію, чому перешкоджали недооцінка і приниження основ демократії і законності, занепад часів застою. Щодо адвокатури це виявилось у фактичному її одержавленні, про що свідчать повноваження органів державної влади та управління стосовно загального керівництва колегіями адвокатів.

Остаточним кроком в розвитку справжньої демократичної адвокатури в Україні стало прийняття 19 грудня 1992 р. Верховною Радою України Закону «Про адвокатуру». Нарешті адвокатура набула характерних їй рис - стала професійною, громадською, самостійною організацією, яка захищає права і законні інтереси громадян і організацій.

Адвокатура України повинна здійснювати свою діяльність на принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності. Адвокат має право займатись адвокатською діяльністю індивідуально, відкрити своє адвокатське бюро, об'єднуватися з іншими адвокатами в колегії, адвокатські фірми, контори та інші адвокатські об'єднання, які діють на засадах добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності (ст. 4). Закон про адвокатуру та прийняті відповідно до нього інші нормативні акти надають можливість сформувати висококваліфікований і впливовий адвокатський корпус, завершити становлення української адвокатури, яка має виконувати своє конституційне призначення: забезпечити право на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах (ч. 2 ст. 59 Конституції України).

Однак потрібно підкреслити, що захист обвинуваченого ні при яких обставинах не може перетворюватися в захист злочину. Адвокат не може на прохання обвинуваченого вдаватися до незаконних методів захисту, невідповідних правил процесу. З діяльності адвоката абсолютно виключені підтасовування фактів, їх спотворення, підговор свідків або постановка ним навідних питань.

[↑ вгору ↑](#)

23. Виникнення та розвиток української адвокатури

Історичний шлях виникнення та розвитку української адвокатури доцільно простежити з того часу, коли вона була організаційно оформлена й законодавче закріплена як особливий правовий інститут. Щоправда, й до цього в Україні існувало так зване судове представництво.

Зокрема, ще за часів Київської Русі (IX—XIII ст.) роль захисників у судах виконували рідні та приятелі сторін, послухи (свідки порядного життя обвинуваченого), «видоки» (свідки вчиненого стороною або спірного факту). В цей період, коли українське судочинство характеризувалося суцільним пануванням звичаєвого права та повною його перевагою над писаним законом, праця захисника у судах мала характер громадського, товариського, а не професійного заняття. Його роль полягала виключно в моральній підтримці своєї сторони.

Професійна ж адвокатура в Україні сформувалася в період польсько-литовської доби (XIV—XVI ст.). Як відомо, землі України в останній чверті XIV ст. були підпорядковані Великому князівству Литовському, а після укладення в 1569 р.

19 грудня 1992 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон «Про адвокатуру». Новий закон відводить адвокатурі чільне місце, маючи на меті відновити престиж цієї професії, її історичні традиції, піднести роль у суспільстві як одного з гарантів забезпечення конституційних прав і свобод громадян.

[↑ вгору ↑](#)

24. Нормативна база адвокатської діяльності в Україні.

Нормативною базою адвокатської діяльності в Україні є Конституція України, Закон України «Про адвокатуру», Адміністративно-процесуальний кодекс, Кримінально-процесуальний кодекс, Цивільно-процесуальний кодекс, Положення про вищу кваліфікаційну комісію адвокатури, Положення про порядок реєстрації адвокатських об'єднань та інші.

Найважливішим є Закон України «Про адвокатуру». Адвокатом, за Законом про адвокатуру, може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи за спеціальністю юриста або помічника адвоката не менше двох років, котрий склав кваліфікаційні іспити, одержав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та прийняв Присягу адвоката України. Він не може працювати в суді, прокуратурі, нотаріаті, органах внутрішніх справ, служби безпеки, державного управління. Адвокатом не може бути особа, яка має судимість.

Закон про адвокатуру окремо закріплює норму, яка стосується гарантій адвокатської діяльності. Нею встановлено, що професійні права, честь і гідність адвоката охороняються законом; забороняється будь-яке втручання в адвокатську діяльність, вимагання від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомостей, що становлять адвокатську таємницю. З них питань вони також не можуть допитуватись як свідки.

[↑ вгору ↑](#)

25. Види адвокатської діяльності

Закон про адвокатуру вперше надав адвокатам та адвокатським об'єднанням право створювати регіональні, загальнодержавні та міжнародні спілки та асоціації, які представляють інтереси адвокатів у державних органах і громадських об'єднаннях, захищають їх соціальні та професійні права, здійснюють методичну і видавничу діяльність, сприяють підвищенню професійного рівня адвокатів, а також створюють спеціальні фонди. Об'єднання і асоціації діють на підставі статутів і реєструються в Міністерстві юстиції України. Адвокати дають консультації та роз'яснення з юридичних питань, усні і письмові довідки щодо законодавства; складають заяви, скарги та інші документи правового характеру; посвідчують копії документів у справах, які вони ведуть; здійснюють представництво в суді, інших державних органах, перед громадянами та юридичними особами; подають юридичну допомогу підприємствам, установам, організаціям; здійснюють правове забезпечення підприємницької та зовнішньоекономічної діяльності громадян і юридичних осіб, виконують свої обов'язки відповідно до кримінально-процесуального законодавства у процесі дізнання та попереднього слідства

[↑ вгору ↑](#)

26. Зміст адвокатської таємниці

Адвокат зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю, предметом і змістом якої є обставини, котрі вимусили громадянина або юридичну особу звернутися до адвоката, а також зміст консультацій, порад, роз'яснень та інших відомостей, одержаних адвокатом під час здійснення професійних обов'язків.

Дані попереднього слідства, які стали відомі адвокату, можуть бути розголошені тільки з дозволу слідчого або прокурора. Адвокати, винні у розголошенні даних попереднього слідства, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Закон також наголошує, що адвокату, його помічнику, посадовим особам адвокатських об'єднань забороняється розголошувати відомості, що становлять предмет адвокатської таємниці, а також використовувати їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб. Важливою гарантією збереження адвокатської таємниці є заборона вимагати від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомості, що становлять таку таємницю. По цих питаннях вони не можуть бути допитані як свідки (ч. 1 ст. 10 Закону про адвокатуру). Документи, пов'язані з виконанням адвокатом обов'язків захисника у кримінальній справі, не підлягають огляду, розголошенню чи вилученню особою, яка провадить дізнання, слідчим, прокурором, суддею і судом без згоди захисника (ч. 10 ст 48 КПК).

Збереження, охорона адвокатської таємниці забезпечує довірительність, конфіденційність у стосунках адвоката з клієнтом. «Між захисником і тим, хто в тривозі і тузі від обвинувачення, яке грізно насунулося, звертається до нього з надією на допомогу, встановлюється тісний зв'язок довіри і щирості, — зазначав А. Ф. Коні. — Захисникові відкриваються тайники душі, йому намагаються роз'яснити свою винність чи пояснити своє падіння і свою ганьбу, яка приховується від інших. такими подробицями особистого життя і сімейного побуту, щодо яких сліпа Феміда повинна бути і глуха».

[↑ вгору ↑](#)

27. Правове значення адвокатської таємниці

Адвокат зобов'язаний зберігати адвокатську таємницю, предметом і змістом якої є обставини, котрі вимусили громадянина або юридичну особу звернутися до адвоката, а також зміст консультацій, порад, роз'яснень та інших відомостей, одержаних адвокатом під час здійснення професійних обов'язків.

Збереження, охорона адвокатської таємниці забезпечує довірительність, конфіденційність у стосунках адвоката з клієнтом. «Між захисником і тим, хто в тривозі і тузі від обвинувачення, яке грізно насунулося, звертається до нього з надією на допомогу, встановлюється тісний зв'язок довіри і щирості, — зазначав А. Ф. Коні. — Захисникові відкриваються тайники душі, йому намагаються роз'яснити свою винність чи пояснити своє падіння і свою ганьбу, яка приховується від інших. такими подробицями особистого життя і сімейного побуту, щодо яких сліпа Феміда повинна бути і глуха».

[↑ вгору ↑](#)

28. Наслідки порушення адвокатської таємниці

29. Відповідальність за порушення адвокатської таємниці

Адвокати, винні у розголошенні даних, які складають адвокатську таємницю, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством, тобто матеріальну, кримінальну або цивільно-правову.

[↑ вгору ↑](#)

30. Соціальне становище адвокатури

Соціальне становище адвокатури базується на відносинах адвокатури з Міністерством юстиції України та місцевими органами державного управління. Міністерство юстиції України забезпечує необхідне фінансування оплати праці адвокатів за рахунок держави у разі участі адвоката у кримінальній справі за призначенням та при звільненні громадян від оплати юридичної допомоги; узагальнює статистичну звітність про адвокатську діяльність; сприяє проведенню заходів щодо підвищення професійного рівня адвокатів. Місцеві органи державного управління у межах своєї компетенції сприяють адвокатам та адвокатським об'єднанням у вирішенні соціальних питань, надають їм в оренду придатні для роботи приміщення, встановлюють пільги щодо орендної плати за використання приміщень тощо.

Також до соціального становища адвокатури слід віднести можливість адвокатів та адвокатських об'єднань створювати регіональні, загальнодержавні та міжнародні спілки та асоціації.

Спілки та асоціації адвокатів представляють інтереси адвокатів у державних органах і об'єднаннях громадян, захищають соціальні та професійні права адвокатів, здійснюють методичну і видавничу роботу, сприяють підвищенню професійного рівня адвокатів, можуть створювати спеціальні фонди і діють відповідно до своїх статутів.

[↑ вгору ↑](#)

31. Соціальне становище адвоката

Згідно з Законом про адвокатуру адвокат користується правом на відпустку та на всі види допомоги по державному соціальному страхуванню.

Внески на державне соціальне страхування сплачуються адвокатом на рівні осіб, які займаються діяльністю, заснованою на особистій власності фізичної особи та виключно на її праці.

Призначення і виплата адвокату допомоги і пенсій по державному соціальному страхуванню
[Файл загружен с сайта http://pro-u4ot.info](http://pro-u4ot.info)

провадяться відповідно до законодавства про соціальне страхування і соціальне забезпечення.

Слід зазначити, що адвокати – члени Спілки адвокатів України, на відміну від решти адвокатів, що не є членами Спілки, користуються рядом пільг. Так, в 1992 році рішенням правління Спілки затверджено Положення про фонд соціального захисту адвокатів України.

[↑ вгору ↑](#)

32. Місце адвокатури у правоохоронній системі держави

Адвокатура України є добровільним професійним громадським об'єднанням, покликаним згідно з Конституцією України сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, подавати їм іншу юридичну допомогу.

[↑ вгору ↑](#)

33. Відносини адвокатури і Міністерства Юстиції України

Діяльність адвокатських об'єднань ґрунтується на засадах добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності. Вони реєструються в Міністерстві юстиції України, після чого повідомляють місцевим органам влади про свою реєстрацію, а адвокати — про одержання свідоцтва на право занаття адвокатською діяльністю.

Закон про адвокатуру України відносить порядок утворення адвокатських об'єднань, питання їх діяльності, реорганізації та ліквідації, структури, штатів, функцій, порядку витрачання коштів, прав та обов'язків керівних органів, порядку їх виборів та інші питання до компетенції відповідних об'єднань.

Закон визначає відносини адвокатури з державними структурами, гарантуючи при цьому її самостійність та незалежність. Зокрема, Міністерство юстиції забезпечує фінансування оплати праці адвокатів за рахунок держави у випадку участі адвоката в кримінальній справі за призначенням та при звільненні громадян від оплати юридичної допомоги, узагальнює статистичну звітність про адвокатську діяльність, сприяє здійсненню заходів щодо підвищення професійного рівня адвокатів. Стосовно місцевих органів державного управління, то вони у межах своєї компетенції сприяють адвокатам та адвокатським об'єднанням у вирішенні соціальних питань, забезпечують їх приміщеннями для роботи тощо.

[↑ вгору ↑](#)

34. Статус Спілки адвокатів України.

У контексті зазначеного слід підкреслити, що організаційне оформлення української адвокатури, її незалежне від державних структур існування, як зазначалося вище, сталося у вересні 1990 р. на установчому з'їзді (20—22 вересня), коли була створена Спілка адвокатів України — добровільна, громадська, незалежна, самоврядна організація. Метою Спілки за її

Файл загружен с сайта <http://pro-u4ot.info>

статутом є об'єднання зусиль адвокатів у розбудові демократичної правової держави, поліпшення юридичної допомоги, надаваної громадянам, установам, організаціям (у тому числі іноземним фізичним і юридичним особам), підвищення ролі і авторитету адвокатури в суспільстві, сприяння розвитку індивідуальної адвокатської практики, а також набуттю адвокатурою повної самостійності й самоврядування, захист прав і законних інтересів членів Спілки, турбота про історичні традиції української адвокатури, розвиток і поглиблення міжнародних зв'язків та інше. Слід зазначити, що адвокати — члени Спілки адвокатів України на відміну від решти адвокатів, що не є членами Спілки, користуються рядом пільг. Так, в 1992 р. рішенням правління Спілки затверджено Положення про фонд соціального захисту адвокатів України. Цей фонд є центром акумуляції коштів, що спрямовуються на соціальний захист членів Спілки.

Основними завданнями фонду є: збирання і накопичення внесків; виплата різних видів допомог, організація санаторно-курортного лікування і відпочинку членів фонду та їх сімей; фінансування навчання членів фонду; забезпечення розширеного відтворення засобів фонду на основі принципів самофінансування; міжнародне співробітництво з проблем, пов'язаних з соціальним захистом адвокатів; організація страхування адвокатського ризику; надання стипендій дітям членів фонду — студентам юридичних вузів; кредитування членів фонду для професійної роботи, оренди приміщень, надання довгострокових позик на пільгових умовах тощо.

Майно фонду складається із засобів як у грошовій, так і у іншій матеріальній формі, що надходять від засновників, спонсорів, членських внесків, засобів від діяльності фонду, інших надходжень.

Членом фонду може бути лише член Спілки адвокатів України, який звернувся із заявою про вступ до фонду і бере участь своїми членськими внесками у формуванні його майна, виконує інші обов'язки, передбачені Положенням про фонд.

Органи фонду складаються з ради фонду — органу управління, дирекції — виконавчого органу.

Дієздатність фонду в цивільному і торговельному обігу здійснюється від імені і за дорученням Спілки адвокатів України.

[↑ вгору ↑](#)

35. Структура Спілки адвокатів України

Статутом Спілки передбачені її завдання, форми діяльності, структура, джерела формування коштів та майна тощо. Детально регламентуються питання членства, яке може бути як індивідуальним, так і колективним, права і обов'язки членів. Керівними органами Спілки є з'їзд, конференція, правління, ревізійна комісія. Керують Спілкою президент та три віце-президенти.

У областях (Автономній Республіці Крим) створені відділення Спілки. Її почесними членами є адвокати з США, Канади, Аргентини, Польщі, Болгарії.

Проте це не єдина форма об'єднання українських адвокатів у спілки чи асоціації, які входять до складу Міжнародної спілки (співдружності) адвокатів

Файл загружен с сайта <http://pro-u4ot.info>

[↑ вгору ↑](#)

36. Завдання Спілки адвокатів України

Метою Спілки за її статутом є об'єднання зусиль адвокатів у розбудові демократичної правової держави, поліпшення юридичної допомоги, надаваної громадянам, установам, організаціям (у тому числі іноземним фізичним і юридичним особам), підвищення ролі і авторитету адвокатури в суспільстві, сприяння розвитку індивідуальної адвокатської практики, а також набуттю адвокатурою повної самостійності й самоврядування, захист прав і законних інтересів членів Спілки, турбота про історичні традиції української адвокатури, розвиток і поглиблення міжнародних зв'язків та інше.

[↑ вгору ↑](#)

37. Завдання адвокатури

Основне завдання адвокатури — надання юридичної допомоги громадянам і організаціям. Адвокатура сприяє охороні прав і законних інтересів громадян і організацій, здійсненню правосуддя, додержанню і зміцненню законності, вихованню громадян у дусі точного і неухильного виконання законів, бережного ставлення до народного добра, додержання дисципліни праці, поваги до прав, честі й гідності інших осіб.

Визначаючи природу адвокатури, слід підкреслити її особливий статус — добровільне об'єднання осіб, які займаються адвокатською діяльністю.

[↑ вгору ↑](#)

38. Оплата праці адвоката

Оплата праці адвоката здійснюється на підставі угоди між громадянином (юридичною особою) і адвокатським об'єднанням або адвокатом. У разі участі останнього в кримінальній справі за призначенням та при звільненні громадянина від оплати юридичної допомоги через його малозабезпеченість оплата праці адвоката здійснюється за рахунок держави.

Помічник користується рівними з адвокатом соціальними правами. Щодо оплати праці, то вона визначається угодою між ним та адвокатом (чи адвокатським об'єднанням). Але закон наголошує, що заробітна плата помічника не може бути нижчою від встановленого державою мінімального розміру.

В разі участі адвоката в кримінальній справі за призначенням та при звільненні громадянина від оплати юридичної допомоги через його малозабезпеченість оплата праці адвоката здійснюється за рахунок держави в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (ч. 4 ст. 47 КПК).

[↑ вгору ↑](#)

39. Дисциплінарна відповідальність адвоката

Дисциплінарне провадження проти адвокатів здійснюється дисциплінарною палатою, яка, як вже зазначалося, створюється в кваліфікаційно-дисциплінарних комісіях у складі 9 членів: п'яти адвокатів, двох суддів, по одному представнику від управління юстиції, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій, відділення Спілки адвокатів України.

Дисциплінарна палата розглядає скарги громадян, а також окремі ухвали судів і постанови суддів, постанови, подання слідчих органів, заяви адвокатських об'єднань, підприємств, установ, організацій на дії адвокатів; вирішує питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності та розглядає порушені з цих питань справи.

До адвоката можуть бути застосовані такі дисциплінарні стягнення: попередження; зупинення на строк до одного року дії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, а також його анулювання. Закон про адвокатуру обмежує випадки, коли адвокатська діяльність може бути припинена рішенням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії, а видане свідоцтво анульоване. Це може статися лише у випадку засудження адвоката за вчинення злочину (після набрання вироком чинності), обмеження судом дієздатності або визнання адвоката недієздатним, втрати громадянства України, грубого порушення вимог Закону про адвокатуру, інших актів законодавства, що регулюють діяльність адвокатури, а також Присяги адвоката.

[↑ вгору ↑](#)

40. Гарантії діяльності адвоката

Закон про адвокатуру окремо закріплює норму, яка стосується гарантій адвокатської діяльності. Нею встановлено, що професійні права, честь і гідність адвоката охороняються законом; забороняється будь-яке втручання в адвокатську діяльність, вимагання від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомостей, що становлять адвокатську таємницю. З них питань вони також не можуть допитуватись як свідки.

Документи, пов'язані з виконанням адвокатом доручення, не підлягають оглядові, розголошенню чи вилученню без його згоди. Забороняється прослуховування телефонних розмов адвокатів у зв'язку з оперативно-розшуковими заходами без рішення суду. Не допускається офіційне негативне реагування з боку органів дізнання, слідства, суду на правову позицію адвоката у справі. Адвокату гарантується рівність прав з іншими учасниками процесу.

Кримінальна справа проти адвоката може бути порушена тільки Генеральним прокурором України, його заступниками, прокурорами Автономної Республіки Крим, областей, міста Києва. Адвоката не можна притягнути до кримінальної, матеріальної та іншої відповідальності або погрожувати їй застосуванням у зв'язку з наданням юридичної допомоги громадянам та організаціям.

[↑ вгору ↑](#)

41. Значення Присяги адвоката.

Для адвокатів була встановлена особлива професійна присяга, яку вони виголошували не при вступі до стану, а до розгляду кожної судової справи. У цій присязі адвокати зобов'язувалися докладати усіх зусиль до того, щоб захистити законні та справедливі вимоги клієнта, і відмовляться від ведення справи у будь-який час, навіть під час її провадження, якщо переконаються у неправоті вимог, незалежно від того, чи буде ця неправота моральною або юридичною.

У разі відмови адвоката від ведення справи позивач не мав права запрошувати іншого, щоб, як наголошувалося в законі, «нехтуючи кращими адвокатами, сторони не стали б обирати нечесних». Якщо позивач мав декілька адвокатів, з яких одні вважали за можливе вести справу, а інші ні, то перші могли продовжувати захист, але на місце других заборонялося запрошувати нових. На суді адвокат був зобов'язаний утримуватись від образливих висловів та не зволікати свідомо процес. Щодо гонорару, то до розгляду справи адвокат не мав права наперед обумовлювати винагороду, але після захисту він вже міг ставити таку умову. За наявності домовленості розмір гонорару визначався адвокатом, а за відсутності її за його позовом суд призначав гонорар, враховуючи складність справи, талановитість адвоката, традиції адвокатури і ранг судової інстанції. Заняття адвокатською діяльністю було заборонено лише суддям та намісникам провінцій.

[↑ вгору ↑](#)

42. Організаційні форми діяльності адвокатури.

Особа, що одержала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, має право практикувати індивідуально, відкрити своє адвокатське бюро або об'єднуватись з іншими адвокатами в колегії, фірми, контори та інші адвокатські об'єднання, які діють відповідно до Закону про адвокатуру і своїх статутів.

Діяльність адвокатських об'єднань ґрунтується на засадах добровільності, самоврядування, колегіальності та гласності. Вони реєструються в Міністерстві юстиції України, після чого повідомляють місцевим органам влади про свою реєстрацію, а адвокати — про одержання свідоцтва на право заняття адвокатською діяльністю.

Закон про адвокатуру України відносить порядок утворення адвокатських об'єднань, питання їх діяльності, реорганізації та ліквідації, структури, штатів, функцій, порядку витрачання коштів, прав та обов'язків керівних органів, порядку їх виборів та інші питання до компетенції відповідних об'єднань.

Порядок утворення, діяльності, реорганізації та ліквідації адвокатських об'єднань, структура, штати, функції, порядок витрачання коштів, права та обов'язки керівних органів, порядок їх обрання та інші питання, що належать до їх діяльності, регулюються статутом відповідного об'єднання.

Адвокатські бюро, колегії, фірми, контори та інші адвокатські об'єднання є юридичними

особами. Адвокати та адвокатські об'єднання відкривають розрахунковий та інші рахунки в банках на території України, а у встановленому чинним законодавством порядку - і в іноземних банках, мають печатку і штамп із своїм найменуванням.

[↑ вгору ↑](#)

43. Правове становище регіональних кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури

Для визначення рівня професійних знань осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю, вирішення питань про дисциплінарну відповідальність адвокатів утворюються строком на 3 роки кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури. Ці комісії утворюються у складі двох палат - атестаційної та дисциплінарної.

Атестаційна палата утворюється у складі 11 членів, до неї входять 4 адвокати, 4 судді та по одному представнику від Ради Міністрів Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів, управління юстиції Ради Міністрів Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міської державної адміністрації, відділення Спілки адвокатів України. Рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю або про відмову у видачі свідоцтва приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від загальної кількості членів палати. Особа, яка не склала кваліфікаційні іспити, має право скласти їх повторно через рік.

Дисциплінарна палата утворюється у складі 9 членів, до неї входять 5 адвокатів, 2 судді, по одному представнику від управління юстиції Ради Міністрів Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міської державної адміністрації, відділення Спілки адвокатів України. Рішення про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності приймається відкритим голосуванням двома третинами голосів від загальної кількості членів палати. У роботі кваліфікаційно-дисциплінарної комісії з правом дорадчого голосу можуть брати участь вчені-юристи та народні депутати.

Рішення про відмову у видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю або на притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності можуть бути оскаржені до Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.

[↑ вгору ↑](#)

44. Правове становище Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури

Вища кваліфікаційна комісія адвокатури розглядає скарги на рішення кваліфікаційно-дисциплінарних комісій. Вона має право скасовувати або змінювати рішення кваліфікаційно-дисциплінарних комісій.

Вища кваліфікаційна комісія адвокатури утворюється при Кабінеті Міністрів України. До складу Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури входять по одному представнику від кожної

кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Верховного Суду України, Міністерства юстиції України, Спілки адвокатів України.

Порядок діяльності Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури регулюється Положенням про неї, яке затверджується Президентом України.

[↑ вгору ↑](#)

45. Правила адвокатської етики

Правила адвокатської етики передбачають добровільне виконання їх тими, на кого поширюється їх дія, з метою забезпечення виконання адвокатом своїх обов'язків так, як це прийнято в будь-якому цивілізованому суспільстві. Недодержання адвокатом цих правил карається, аж до застосування до нього дисциплінарних санкцій.

Правила, якими керується будь-яке об'єднання адвокатів, походять від існуючих в ньому традицій. Вони також співвідносяться з умовами і характером завдань, що виконуються членами даної організації в межах судових і адміністративних процедур, і з державним законодавством.

Вважається неможливим і небажаним як застосування даних правил поза їх загального контексту, так і їх застосування щодо будь-якого іншого комплексу правил, що явно з ними не узгоджується.

Проте у більшості випадків в основу правил різних об'єднань адвокатів покладено одні й ті ж цінності та загальні для всіх положення.

[↑ вгору ↑](#)

46. Припинення адвокатської діяльності

Адвокатська діяльність може бути припинена рішенням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури у випадках: засудження адвоката за вчинення злочину

- після набрання вироком законної сили;
- обмеження судом дієздатності або визнання адвоката недієздатним;
- втрати громадянства України;
- грубого порушення вимог Закону про адвокатуру та інших актів законодавства, які регулюють діяльність адвокатури, Присяги адвоката України.

[↑ вгору ↑](#)

47. Призупинення адвокатської діяльності

Зупинення на строк до одного року дії свідоцтва про право на зайняття адвокатською

діяльністю відбувається за умов порушення адвокатом вимог Закону України "Про адвокатуру", інших актів законодавства України, що регулюють діяльність адвокатури, Присяги адвоката України та закріплюється рішенням дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії.

[↑ вгору ↑](#)

48. Позбавлення права здійснення адвокатської діяльності

Позбавлення права здійснення адвокатської діяльності відбувається у випадку засудження адвоката за вчинення злочину (після набрання вироком чинності), обмеження судом дієздатності або визнання адвоката недієздатним, втрати громадянства України, грубого порушення вимог Закону про адвокатуру, інших актів законодавства, що регулюють діяльність адвокатури, а також Присяги адвоката.

[↑ вгору ↑](#)

49. Як у Конст України закріплено питання адвокатури

Згідно з конституцією України кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав, і для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

[↑ вгору ↑](#)

50. Механізм реалізації конституційних положень про адвокатуру

Здійснюючи важливу конституційну функцію захисту прав і законних інтересів громадян, надання їм необхідної юридичної допомоги, члени колегій адвокатів широко впроваджують у свою діяльність нові види та форми. Так, правова допомога надається телефоном, за місцем роботи та проживання громадян, на консультаційних пунктах, у місцях позбавлення волі. Укладаються договори на строкове обслуговування. Щоб запобігти втратам громадянами часу й сприяти поліпшенню діяльності судів, адвокати складають проекти судових позовних заяв, скарги у справах приватного обвинувачення, представляти інтереси громадян у різних органах та організаціях.

Згідно зі статтями Конституції України, які стосуються положень про адвокатуру підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист та цей захист повинна забезпечити йому держава, якщо в нього немає можливості.

[↑ вгору ↑](#)

51. Робота адвоката по забезпеченню доказами позовних заяв

Адвокат має право збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази позовних заяв, зокрема одержувати документи або їх копії від підприємств, установ, організацій, об'єднань, а від громадян — за їх згодою; ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними документами і матеріалами, за винятком тих, таємниця яких охороняється законом; отримувати письмові висновки фахівців з питань, що потребують спеціальних знань.

[↑ вгору ↑](#)

52. Принципи адвокатури

Адвокатура України здійснює свою діяльність на принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму і конфіденційності.

[↑ вгору ↑](#)

53. Випадки неможливості проведення деяких дій без участі адвоката

Участь адвоката при провадженні дізнання, попереднього слідства і в розгляді кримінальної справи в суді першої інстанції є обов'язковою, крім випадків відмови підозрюваного, обвинуваченого і підсудного від адвоката.

[↑ вгору ↑](#)

54. Формування процесуальної позиції захисника

При розгляді питання про формування процесуальної позиції захисника слід звернути увагу на те, що процесуальні представники сторін та інших осіб, які беруть участь у справі, мають право заявляти суду клопотання про призначення експертизи, проведення огляду на місці, об'єднання і роз'єднання позовів та вирішення інших питань для забезпечення своєчасного і правильного вирішення справи. Процесуальним забезпеченням участі адвокатів у судовому засіданні є своєчасне одержання від суду викликів і повідомлень про день, місце і час розгляду судом спірної справи, а також про відкладення судом розгляду справи при відсутності відомостей, що їм вручено повістки.

[↑ вгору ↑](#)

55. Участь адвоката у касаційному провадженні

Адвокат вправі оскаржити в касаційному порядку вирок будь-якого суду, крім Верховного Суду України, бо він набирає чинності негайно після його проголошення (ч. 1 і 5 ст. 347 КПК).

Підготовка адвоката до ведення справи в касаційній інстанції, особливо адвоката, який не брав

[Файл загружен с сайта http://pro-u4ot.info](http://pro-u4ot.info)

участі у розгляді справи судом першої інстанції, включає: вивчення справи і доповнення або складання адвокатського провадження; вивчення законодавчих актів, судової практики, спеціальної літератури; бесіду із засудженим; вироблення плану захисту; одержання податкових матеріалів для подання їх до касаційної інстанції (довідок, характеристик, документів про нагороди і заохочення, стан здоров'я, сімейний стан, актів ревізій та інвентаризацій, витягів із протоколів зборів з проханням про зниження міри покарання, письмового висновку фахівців з питань, то потребують спеціальних знань, тощо); складання тез пояснень при майбутньому розгляді справи в суді касаційної інстанції. Касаційне оскарження вироку є обов'язком адвоката, який здійснював захист у суді першої інстанції, якщо він вважає вирок неправильним і таку думку поділяє підзахисний.

[↑ вгору ↑](#)

56. Участь адвоката у наглядовому провадженні

На вирок, що набрав законної сили, і на ухвалу суду касаційної інстанції адвокат при згоді на це підзахисного може подати голові відповідного суду або відповідному прокурору та їх заступникам т. зв. наглядну скаргу. В разі принесення ними протесту адвокат у необхідних випадках може бути запрошений на засідання суду, що розглядає справу в порядку нагляду, для дачі пояснень (ч. 2 ст. 391 КПК).

За клопотанням засудженого адвокат викликається в засідання суду, що вирішує питання, пов'язані з виконанням вироку (про відстрочку виконання, умовно-дострокове і дострокове звільнення від відбування покарання тощо), де заслуховуються його пояснення (ст. 411 КПК).

[↑ вгору ↑](#)

57. Діяльність адвоката з питань забезпечення позову

На підставі наданих повноважень адвокати допомагають заінтересованим особам звернутися до суду за захистом їх цивільних прав. Для цього використовуються цивільні процесуальні засоби — позовна заява.

До подачі позову адвокат виконує значну і складну допроцесуальну роботу по вивченню матеріалів справи і написанню заяви. Матеріали справи складаються з усних пояснень заінтересованих осіб і поданих ними документів — договорів, посвідчень, постанов, довідок, квитанцій, актів, ордерів, листів службового і особистого характеру, що містять відомості, які мають значення для справи. Згідно з ст. 6 Закону про адвокатуру адвокат має право збирати відомості про факти, які можуть бути використані як докази в цивільних справах.

[↑ вгору ↑](#)

58. Діяльність адвоката з питань забезпечення доказів

Вивчення матеріалів справи дає можливість адвокату: визначитися у правовій природі доказів, їх елементах і наявності необхідних підстав для реалізації права на пред'явлення доказів,

намітити склад сторін та інших осіб, які візьмуть участь в справі, та інших учасників процесу; визначити предмет доказування і докази для їх підтвердження, зібрати їх і подати судові з позовною заявою.

[↑ вгору ↑](#)

59. Пояснення адвоката в суді касаційної інстанції

Право касаційного оскарження процесуальні представники реалізують шляхом подачі касаційної скарги у письмовому вигляді за формою, передбаченою законом.

Залежно від характеру помилки, допущеної судом першої інстанції, представник може в касаційній скарзі ставити питання про усунення її шляхом зміни рішення чи постановлення нового. Вимога про це ставиться тоді, коли відсутня потреба збирати або додатково перевіряти докази, а обставини справи повно і правильно досліджені судом першої інстанції, але допущено помилку в застосуванні норм матеріального права. В цьому разі аргументація підстав для скасування, зміни або постановлення нового рішення завершується проханням представника, яке формулюється у межах повноважень суду касаційної інстанції, визначених в ст. 311 ЦПК. До касаційної скарги додається також перелік письмових матеріалів. Це нові, додаткові матеріали, які можуть бути подані як до початку, так і під час розгляду справи у суді касаційної інстанції з метою підтвердження або спростування скарги або подання прокурора.

[↑ вгору ↑](#)

60. Відмінність пояснення адвоката в суді касаційної інстанції від промови адвоката в суді першої інстанції по цивільній справі

У поясненні адвоката в суді касаційної інстанції викладається клопотання про опротестування на предмет перевірки законності і обґрунтованості рішення, ухвали, постанови, що набрали чинності, а промова адвоката в суді першої інстанції по цивільній справі побудована на загальних процесуальних засобах захисту, а також спеціальних процесуальних засобах – заперечення поти позову і зустрічний позов.

[↑ вгору ↑](#)

61. Підготовка адвоката до складання позовної заяви

До складання позовної заяви адвокат виконує значну і складну допроцесуальну роботу по вивченню матеріалів справи і написанню заяви. Матеріали справи складаються з усних пояснень заінтересованих осіб і поданих ними документів — договорів, посвідчень, постанов, довідок, квитанцій, актів, ордерів, листів службового і особистого характеру, що містять відомості, які мають значення для справи. Згідно з ст. 6 Закону про адвокатуру адвокат має право збирати відомості про факти, які можуть бути використані як докази в цивільних справах.

Вивчення матеріалів справи дає можливість адвокату: визначитися у правовій природі позову, його елементах і наявності необхідних підстав для реалізації права на пред'явлення позову, намітити склад сторін та інших осіб, які візьмуть участь в справі, та інших учасників процесу; визначити предмет доказування і докази для їх підтвердження, зібрати їх і подати судові з позовною заявою.

[↑ вгору ↑](#)

62. Виконання судових рішень.

Подання адвокатом юридичної допомоги сторонам на цій стадії

Рішення у судовій справі, у якій стороною є громадянин, може бути пред'явлено до примусового виконання протягом трьох років з часу набрання рішенням чинності, а в усіх інших справах — протягом одного року.

Виконавчі документи передаються судові, при якому функціонує судовий виконавець. З часу їх прийняття починається виконавче провадження.

У підготовчій частині судового виконання представники осіб, що беруть участь у справі, мають право вступити у процес виконання, заявити відвід судовому виконавцю, подати заяву про призначення боржнику офіційного представника, а також про вжиття заходів до забезпечення виконання.

У провадженні по застосуванню органами судового виконання примусових заходів адвокат має проконсультувати клієнта щодо переваги добровільного виконання рішення над примусовим, яке тягне додаткові витрати і вилучення майна на покриття боргу та ін. Адвокати осіб, що беруть участь у справі, мають право: одержувати інформацію про хід примусового виконання шляхом особистого ознайомлення з матеріалами виконавчого провадження і одержання відомостей від осіб, які виконують рішення, оскаржувати дії судового виконавця, а також брати участь в розгляді скарг суддею, оскаржувати його ухвалу, винесену з питань судового виконання; порушувати перед судом питання про поворот виконання; подавати позови про виключення майна з опису і брати участь в їх розгляді, а також вчинювати інші процесуальні дії по захисту прав осіб в стадії судового виконання.

[↑ вгору ↑](#)

63. Участь адвоката при провадженні попереднього слідства, його права та обов'язки

Адвокат має право бути присутнім при провадженні слідчих дій, виконуваних з їх участю або за клопотанням підозрюваного, обвинуваченого чи його захисника; з дозволу особи, яка провадить дізнання, або слідчого брати участь і в інших слідчих діях; застосовувати науково-технічні засоби при провадженні тих слідчих дій, в яких бере участь захисник, а також при ознайомленні з матеріалами справи — з дозволу особи, яка провадить дізнання, чи слідчого, а у суді, якщо справа розглядається у відкритому судовому засіданні, — з дозволу судді чи суду.

Особа, яка провадить дізнання, і слідчий повинні своєчасно повідомити захисника про час і місце провадження слідчих дій, які виконуються з участю підозрюваного або обвинуваченого чи за клопотанням захисника.

Захисник зобов'язаний своєчасно з'явитися для участі у провадженні тих процесуальних дій, в яких його участь є обов'язковою. В разі неявки захисника слідчі дії, в яких участь захисника не є обов'язковою, провадяться без нього.

[↑ вгору ↑](#)

64. Клопотання адвоката на попередньому слідстві

В клопотаннях адвоката на попередньому слідстві можуть ставитися питання про витребування і приєднання до справи документів і предметів, проведення допитів, очних ставок та інших слідчих і судових дій, про скасування або зміну запобіжного заходу, про закриття справи тощо.

Слідчий зобов'язаний розглянути клопотання адвоката про виконання будь-яких слідчих дій в строк не більше трьох діб і задовольнити його, якщо обставини, про встановлення яких заявлено клопотання, мають значення для справи.

[↑ вгору ↑](#)

65. Ведення адвокатом допиту в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів

Одним із складових елементів судової справи захисту є ведення допиту адвокатом в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів, під час якого намічається правова позиція, з'ясовуються обставини, що сприяють захисту, оцінюються докази, зібрані на підтвердження обвинувачення, аналізуються доводи, які обвинувачений наводить на їх спростування.

При веденні допиту в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів, адвокат повинен точно з'ясовувати фактичні обставини справи, досліджені в суді докази, не перекручувати їх та позицію, аргументи сторони обвинувачення, не знущатися над потерпілим, бо «нема гіршого прийому захисту, як несправедливі причіпки і нападки на потерпілих».

Суд не вправі обмежувати тривалість допиту адвоката певним часом. Суддя або головуючий у судовому засіданні зупиняє адвоката лише в тих випадках, коли він у допиті виходить за межі розглядуваної справи.

За своєю структурою ведення адвокатом допиту в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів може складатися з таких частин: вступної, розбору юридичної сторони пред'явленого обвинувачення, характеристики особистості підсудного і при необхідності — потерпілого, аналізу причин злочину та умов, які сприяли його вчиненню, міркувань з приводу виду і міри покарання, цивільного позову і, нарешті, заключної.

[↑ вгору ↑](#)

66. Адвокат - представник у кримінальній справі

Право на захист законних інтересів у кримінальному процесі забезпечується потерпілому, цивільному позивачу і цивільному відповідачу. Ефективним засобом забезпечення цього права є участь адвоката в кримінальній справі як представника цих суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності.

Представники користуються процесуальними правами осіб, інтереси яких вони представляють (ст. 52 КПК), тобто на відміну від захисників вони не є такими ж самостійними учасниками процесу. Не мають своїх особливих процесуальних прав і діють поряд з потерпілим, цивільним позивачем і цивільним відповідачем або заміняють їх, але не вправі діяти на шкоду своїм довірцям.

[↑ вгору ↑](#)

67. Участь адвоката у слідчих діях

З моменту допущення до участі в справі адвокат наділений такою сукупністю прав, яка дозволяє йому успішно здійснювати функцію захисту в справі. Зокрема, він вправі: до першого допиту підозрюваного чи обвинуваченого мати з ним побачення віч-на-віч, а після першого допиту — без обмеження їх кількості і тривалості; мати побачення із засудженим і особою, до якої застосовано примусові заходи медичного характеру; бути присутнім при допитах підозрюваного і обвинуваченого, а також при провадженні інших слідчих дій, виконуваних з їх участю або за клопотанням підозрюваного, обвинуваченого чи його захисника; з дозволу особи, яка провадить дізнання, або слідчого брати участь і в інших слідчих діях; застосовувати науково-технічні засоби при провадженні тих слідчих дій, в яких бере участь захисник.

[↑ вгору ↑](#)

68. Обов'язкові платежі до бюджету від адвокатської практики

Внески на державне соціальне страхування сплачуються адвокатом та його помічником на рівні осіб, які займаються діяльністю, заснованою на особистій власності фізичної особи та виключно на її праці.

Так, до цих внесків відносяться збір на обов'язкове соціальне страхування, збір на обов'язкове державне пенсійне страхування, податок на прибуток.

[↑ вгору ↑](#)

69. Адвокатура та підприємництво

Особа, що одержала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю, має право

Файл загрузен с сайта <http://pro-u4ot.info>

практикувати індивідуально, відкрити своє адвокатське бюро або об'єднуватись з іншими адвокатами в колегії, фірми, контори та інші адвокатські об'єднання, які діють відповідно до Закону про адвокатуру і своїх статутів.

Закон про адвокатуру України відносить порядок утворення адвокатських об'єднань, питання їх діяльності, реорганізації та ліквідації, структури, штатів, функцій, порядку витрачання коштів, прав та обов'язків керівних органів, порядку їх виборів та інші питання до компетенції відповідних об'єднань.

Адвокатські бюро, колегії, фірми, контори тощо є юридичними особами. Вони, як і адвокати, що приватне практикують, мають рахунки у банках на території України (а у встановленому законодавством порядку — і в іноземних банках), печатку і штамп із своїм найменуванням.

[↑ вгору ↑](#)

70. Які Вам відомі найкращі адвокати минулого і сучасності

Особливо визначених форм адвокатська професія набула в таких античних країнах Середземномор'я, як Греція та Рим. Так, в Греції, хоча особливого стану адвокатів не існувало, вже склався особливий клас осіб, які присвятили себе складанню промов для виголошення їх позивачами у суді. Спочатку такі особи називались логографами або диктографами. Найбільш визначними професійними логографами в античній Греції були такі оратори, як Антифон, Лізій, Ісократ, Есхіл та Демосфен. Слід зазначити, що грецька адвокатура більш тяжіла до ораторського мистецтва, ніж до правознавства. Це пояснюється тим, що, з одного боку, греки не виявили себе в юриспруденції, а з іншого — цей народ був значною мірою схильним до мистецтва, особливо ораторського. На особливу увагу заслуговує римська адвокатура, з якої почався розвиток світової адвокатури.

Для римської адвокатури характерною є як необмежена свобода, так і безмежна регламентація. У республіканський період вона була абсолютно вільною професією. Законодавча регламентація майже не торкнулась її. Лише практика і звичай виробили ряд правил, що стосувалися різних сторін професійної діяльності адвокатури. Так, існував звичай, за яким молоді люди, котрі вступали до адвокатури, викликалися для презентації на форум; їх супроводжувала впливова особа з колишніх магістратів: консулів, преторів або цензорів. Правозаступництво було відокремлено від судового представництва. У цей період адвокати здебільшого були ораторами. Адвокатура була прямим шляхом до зайняття вищих і почесних посад у державі. Адвокатура у цей період висунула багато видатних судових ораторів, таких, як Марк Антоній, Гай Гракх, Красс, Юлій Цезар, Помпей, Цицерон.

[↑ вгору ↑](#)

71. Суть обов'язку адвоката "використовувати всі передбачені законом засоби захисту прав і законних інтересів громадян і юридичних осіб"

При здійсненні своїх професійних обов'язків адвокат зобов'язаний діяти відповідно до вимог закону, використовувати лише передбачені ним засоби захисту прав і законних інтересів

Файл загружен с сайта <http://pro-u4ot.info>

громадян та юридичних осіб та інші, що не суперечать закону. Адвокат не вправі використовувати свої повноваження на шкоду особі, інтереси якої він представляє, а також відмовитись від прийнятого на себе захисту. Використовувати дані, одержані адвокатом у зв'язку з його професійною діяльністю, можна лише для захисту клієнта.

Якщо підозрюваний, обвинувачений, підсудний визнає свою вину у вчиненні злочину, адвокат, за наявності підстав для цього, має обстоювати перед судом, слідчим, прокурором його невинність. При цьому він зобов'язаний погодити свою позицію з підзахисним, оскільки колізія між позиціями адвоката і підзахисного є неприйнятною. Адвокат не може визнавати доведеною вину свого підзахисного, якщо останній її заперечує.

[↑ вгору ↑](#)

72. Чим відрізняється статус адвоката від статусу інших юристів, які займаються юридичною практикою

Відмінність статусу адвоката від статусу інших юристів, що займаються юридичною практикою полягає в тому, що Закон про адвокатуру окремо закріплює норму, яка стосується гарантій адвокатської діяльності. Нею встановлено, що професійні права, честь і гідність адвоката охороняються законом; забороняється будь-яке втручання в адвокатську діяльність, вимагання від адвоката, його помічника, посадових осіб і технічних працівників адвокатських об'єднань відомостей, що становлять адвокатську таємницю. З них питань вони також не можуть допитуватись як свідки.

Документи, пов'язані з виконанням адвокатом доручення, не підлягають оглядові, розголошенню чи вилученню без його згоди. Забороняється прослуховування телефонних розмов адвокатів у зв'язку з оперативно-розшуковими заходами без рішення суду. Не допускається офіційне негативне реагування з боку органів дізнання, слідства, суду на правову позицію адвоката у справі. Адвокату гарантується рівність прав з іншими учасниками процесу.

Кримінальна справа проти адвоката може бути порушена тільки Генеральним прокурором України, його заступниками, прокурорами Автономної Республіки Крим, областей, міста Києва. Адвоката не можна притягнути до кримінальної, матеріальної та іншої відповідальності або погрожувати її застосуванням у зв'язку з наданням юридичної допомоги громадянам та організаціям.

[↑ вгору ↑](#)

73. Хто може бути адвокатом і хто не може ним бути

Адвокатом, за Законом про адвокатуру, може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту, стаж роботи за спеціальністю юриста або помічника адвоката не менше двох років, котрий склав кваліфікаційні іспити, одержав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та прийняв Присягу адвоката України. Він не може працювати в суді, прокуратурі, нотаріаті, органах внутрішніх справ, служби безпеки, державного управління. Адвокатом не може бути особа, яка має судимість.

[↑ вгору ↑](#)

74. Походження терміну "адвокат"

Слово «адвокат» походить від латинського кореня «advocare», «advocatus» («закликати», «запрошений»). З давніх часів, адвокат, перш за все, сприяв захисту прав, свобод та представляв законні інтереси громадян, надавав їм різноманітну юридичну допомогу

[↑ вгору ↑](#)

75. Момент допуску адвоката до участі у справі у кримінальному процесі

Закон передбачає участь захисника в справі за угодою і за призначенням.

Захисник за угодою запрошується підозрюваним, обвинуваченим чи підсудним, його законними представниками, родичами або іншими особами за його дорученням або на їх прохання (ч. 1 ст. 47 КПК).

Захисник за призначенням (причому лише з числа адвокатів) залучається до участі в справі особою, яка провадить дізнання, слідчим, суддею чи судом через адвокатське об'єднання у випадках, коли відмова від захисника не може бути прийнята і він не запрошений підозрюваним, підсудним або іншими переліченими вище посадовими особами. На прохання підозрюваного, обвинуваченого, підсудного участь захисника в справі забезпечується особою, яка провадить дізнання, слідчим, суддею чи судом і в інших випадках (наприклад, коли обвинувачений перебуває під вартою, не знає будь-кого в даній місцевості, є малозабезпеченим тощо).

[↑ вгору ↑](#)

76. Відшкодування стороні, на користь якої поставлене рішення, витрат по оплаті праці адвоката

Стороні, на користь якої постановлено рішення, суд присуджує з другої сторони витрати, пов'язані з оплатою допомоги адвоката, який брав участь у справі, в розмірі до п'яти процентів від задоволеної частини позовних вимог, але не більше встановленої таксою суми. Якщо відповідно до встановленого порядку допомога адвокатом була подана стороні безкоштовно, суд стягує з другої сторони зазначену суму на користь юридичної консультації або в доход держави.

[↑ вгору ↑](#)

77. Значення "Основних положень про роль адвокатів"

Значення даних положень полягає в тому, що вони на міжнародному рівні (документ ООН) регулюють функціонування адвокатури взагалі, і адвоката зокрема. Так, в цих положеннях зазначено, що будь-яка людина вправі звернутися за допомогою для підтвердження своїх прав і захисту на всіх стадіях кримінальної процедури (п. 1) і що обов'язком урядів є забезпечення можливості кожному бути інформованим компетентними владами про нього право отримати допомогу адвоката за його вибором при арешті, затриманні чи поміщенні в тюрму або обвинуваченні в кримінальному злочині (п. 5).

«Основні положення про роль адвокатів» передбачають, що особа, яка не має адвоката, у випадках, коли інтереси правосуддя вимагають цього, повинна бути забезпечена допомогою адвоката, який має відповідну компетенцію і досвід ведення справ, щоб забезпечити їй ефективну юридичну допомогу без оплати з її сторони, якщо у неї немає необхідних коштів (п. 6).

[↑ вгору ↑](#)

78. Правила професійної етики адвоката у провідних країнах світу

У провідних країнах світу всі адвокати, як члени юридичної спілки, мають підтримувати добрі та відверті стосунки між собою. Слід не допускати ворожнечі між клієнтами, яка завжди негативно впливає на стосунки адвокатів між собою. Адвокати не повинні використовувати помилки своїх колег в особистих цілях, а, навпаки, вчасно їм запобігати.

Адвокат має запобігати хибній юридичній практиці. Якщо він виступає у присутності публіки, він має це робити за принципами кодексу професійної етики. Діяльність адвоката у присутності публіки сприймається по-різному, через що кожний публічний виступ стає серйозним іспитом для нього.

Адвокат зобов'язаний постійно пам'ятати та виконувати правила професійної етики, закріплені у кодексі. Коли адвокат порушує будь-яку його настанову, цей випадок стає приводом для розгляду на дисциплінарній комісії юридичного товариства.

[↑ вгору ↑](#)

79. Питання організації оплати праці адвоката у провідних країнах світу

Оплата юридичної допомоги, яка надається адвокатами в провідних країнах світу, — одна з найбільш складних проблем організації адвокатури.

Існує спрощений погляд, що юридична допомога має надаватися адвокатом безоплатно, і що це, мовляв, є запорукою його незалежності. Але при цьому не враховується, що будь-які трудові зусилля мають бути винагородженні. Не є виключенням з цього правила і професія адвоката. Хоча юридична допомога має бути доступною населенню, цілком виправданою є зацікавленість адвоката в тому, щоб гонорар відповідав кількості та якості витраченої ним

праці і сплачувався у спосіб, який не принижує його гідність. Так юридична допомога в Англії оплачується як за згодою, так і за таксою на підставі ряду законів та правил.

Оплата юридичних послуг адвоката в США здійснюється на підставі вільної угоди та на основі практики, що склалася, а також з урахуванням рекомендацій організацій, в яких перебуває адвокат.

У Франції в основу оплати праці адвоката покладено принцип двосторонньої добровільної угоди.

Оплата праці адвоката в Україні має такі особливості. Згідно з Законом про адвокатуру основним принципом оплати праці адвокатів за надану юридичну допомогу громадянам та підприємствам, установам і організаціям всіх форм власності є домовленість між адвокатом чи керівником адвокатського об'єднання з громадянином чи підприємством, установою та організацією.

[↑ вгору ↑](#)

80. Компетентність та добросовісність адвоката

Відповідно до «Основних положень про роль адвокатів», особа, яка не має адвоката, у випадках, коли інтереси правосуддя вимагають цього, повинна бути забезпечена допомогою тільки такого адвоката, який має відповідну компетенцію і досвід ведення справ, щоб забезпечити їй ефективну юридичну допомогу без оплати з її сторони, якщо у неї немає необхідних коштів.

[↑ вгору ↑](#)

81. Вимоги до рекламних матеріалів про діяльність адвокатів

Основними вимогами до рекламних матеріалів про діяльність адвокатів є законність, точність, достовірність, використання державної та інших мов відповідно до законодавства України, використання форм та засобів, які не завдають споживачеві реклами моральної, фізичної або психічної шкоди.

У рекламі про діяльність адвокатів забороняється:

- вміщувати твердження, які є дискримінаційними за ознаками походження, соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, освіти, ставлення до релігії, за мовними ознаками, родом і характером занять, місцем проживання, за інших обставин або такі, що дискредитують послуги інших осіб;
- подавати відомості або закликати до дій, які можуть спричинити порушення законодавства, завдають чи можуть завдати шкоди здоров'ю або життю людей та навколишньому природному середовищу, а також спонукають до нехтування засобами безпеки;
- використовувати засоби і технології, які безпосередньо діють на підсвідомість споживача;

- наводити твердження, що дискримінують осіб, які не користуються послугами, що рекламується;
- використовувати або імітувати зображення Державного Герба України, Державного Прапора України та звучання Державного Гімну України, зображення державних символів інших держав та міжнародних організацій, а також офіційні назви державних органів України, крім випадків, передбачених законодавством;
- вміщувати зображення фізичної особи або використовувати її ім'я без згоди останньої;
- імітувати (копіювати або наслідувати) загальне вирішення, текст, зображення, музичні чи звукові ефекти, що застосовуються в рекламі інших послуг або продукції.

Реклама про діяльність адвокатів має бути чітко відокремлена від іншої інформації, незалежно від форм чи засобів розповсюдження, таким чином, щоб її можна було ідентифікувати як рекламу.

Реклама на телебаченні і радіо повинна бути чітко відокремлена від інших програм на її початку і наприкінці за допомогою аудіо-, відео-, комбінованих засобів або коментарів ведучих.

[↑ вгору ↑](#)

82. Вимоги до змісту угоди про надання юридичної допомоги

При укладанні угоди про оплату юридичної допомоги враховується кількість часу, витраченого адвокатом на її надання, складність справи та інші чинники.

Громадяни та юридичні особи є вільними у виборі адвокатів. Вони можуть укладати угоди з ними чи адвокатськими об'єднаннями про надання юридичної допомоги протягом певного строку (місяць, квартал, рік і т.д.), так і на виконання разових доручень. При цьому в угоді визначаються умови та види юридичної допомоги, розмір та порядок її оплати.

[↑ вгору ↑](#)

83. Прийняття доручення клієнта декількома адвокатами

Закон про адвокатуру встановлює, що при здійсненні своїх професійних обов'язків адвокат не має права використовувати свої повноваження на шкоду особі, в інтересах якої прийняв доручення. Виходячи з цього положення необхідно зазначити, що при прийнятті доручення декількома адвокатами вони повинні спільно діяти у напрямку захисту прав та законних інтересів свого клієнта, але при цьому не повинні використовувати свої повноваження на шкоду особі, в інтересах якої прийняли доручення.

[↑ вгору ↑](#)

84. Фактори, що повинні братися до уваги при визначенні обґрунтованого розміру гонорару

До факторів, що повинні враховуватися при визначенні обґрунтованого розміру гонорару

[Файл загружен с сайта http://pro-u4ot.info](http://pro-u4ot.info)

належать:

- галузь процесуального права, в якій має розглядатися справа;
- стаття за якою обвинувачується підзахисний;
- ступінь винності підзахисного;
- наявність пом'якшувальних обставин у підзахисного;
- сума позовних вимог;
- досвід адвоката.

[↑ вгору ↑](#)

85. Оплата видатків, пов'язаних з виконанням доручення

Оплата видатків, пов'язаних з виконанням доручення провадиться за рахунок держави в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Відшкодування витрат державі у таких випадках може бути покладено на засудженого

[↑ вгору ↑](#)

86. Гонорарні відносини у випадку дострокового розірвання угоди

У випадку дострокового розірвання договору про надання правової допомоги, оплата праці провадиться за фактично виконану роботу. При неналежному виконанні доручення внесена плата повертається громадянину або юридичній особі повністю або частково, а при виникненні спору — за рішенням суду.

[↑ вгору ↑](#)

87. Етичні засади взаємовідносин між адвокатами

Розглядаючи це питання слід звернути увагу на дух корпоративної єдності представників даної професії, який передбачає відносини довіри і співробітництва, що підтримуються адвокатами між собою і заради інтересів клієнтів, і заради уникнення непотрібних спорів. Протиставлення професійних інтересів інтересам правосуддя та інтересам осіб, які його домагаються, в будь-якому випадку визнається невинуватим.

Виходячи із етичних засад взаємовідносин адвокат зобов'язаний визнавати усіх інших адвокатів із тих держав, що входять в Співтовариство, як колег за професією і ставитися до них згідно з нормами порядності і поваги.

Будь-який адвокат, рівень компетенції якого не досить високий для участі в розгляді будь-якої справи, не повинен приймати доручення від колеги з держави, що входить до Співтовариства. Він зобов'язаний допомогти колезі одержати необхідні відомості про адвокатів, чий професійний рівень дозволяє надати дану послугу.

У процесі співробітництва адвоката однієї з держав, що входять в Співтовариство, з адвокатом з іншої держави Співтовариства, обидва вони зобов'язані брати до уваги можливу різницю між законодавчими системами, а також організаціями адвокатів, їх компетенцією і обов'язками у відповідних державах Співтовариства.

[↑ вгору ↑](#)

88. Розірвання угоди про надання правової допомоги адвокатом

Адвокат може відмовитися від надання консультацій двом або кільком клієнтам, які беруть участь у розгляді однієї і тієї ж справи, або не виступати від їх імені за наявності суперечності інтересів клієнтів або обґрунтованої загрози виникнення такої суперечності. Адвокат зобов'язаний припинити обслуговування обох клієнтів у випадку вступу їх інтересів у взаємну суперечність, а також при виникненні загрози порушення конфіденційності або загрози незалежності самого адвоката.

Адвокат також зобов'язаний утриматися від обслуговування нового клієнта, якщо це здатне викликати виникнення загрози порушення конфіденційності відомостей, що довірені йому попереднім клієнтом, або якщо інформація, що є у розпорядженні адвоката, про стан справ попереднього клієнта здатна стати джерелом переваг для нового клієнта.

[↑ вгору ↑](#)

89. Розірвання угоди про надання правової допомоги клієнтом

Підозрюваний, обвинувачений і підсудний мають право в будь-який момент провадження у справі відмовитися від захисника. Така відмова допускається лише з ініціативи підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного і не може бути перешкодою для продовження участі у справі державного або громадського обвинувача, а також захисників інших підозрюваних, обвинувачених чи підсудних. При відмові від захисника особа, яка провадить дізнання, або слідчий складає протокол, суд виносить ухвалу, а суддя постанову. Відмова від захисника не може бути прийнята:

- 1) у справах осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочину у віці до 18 років;
- 2) у справах про злочини осіб, які через свої фізичні або психічні вади (німі, глухі, сліпі та інші) не можуть самі реалізувати своє право на захист;
- 3) у справах осіб, які не володіють мовою, якою ведеться судочинство;
- 4) коли санкція статті, за якою кваліфікується злочин, передбачає смертну кару;
- 5) при провадженні справи про застосування примусових заходів медичного характеру

90. Обов'язки адвоката при розірванні угоди про надання правової допомоги

При розірванні угоди про надання правової допомоги обов'язком адвоката є дотримання конфіденційності. Адвокат зобов'язаний однаковою мірою зберігати в таємниці як відомості, одержані ним від клієнта, так і інформацію про клієнта, надану йому у процесі надання послуг клієнту. На обов'язок додержання конфіденційності не поширюється дія строку давності.

Адвокат зобов'язаний вимагати додержання конфіденційності від помічників і від будь-яких інших осіб, які брали участь в наданні послуг клієнту. Також адвокат повинен надати іншому адвокату, який одержав вказівку представляти інтереси клієнта всю необхідну інформацію, яка була отримана ним від інших сторін судової справи.

Коли договір розривається достроково, оплата праці провадиться за фактично виконану роботу. При неналежному виконанні доручення обов'язком адвоката є повернення внесеної плати громадянину або юридичній особі повністю або частково, а при виникненні спору — за рішенням суду.